

музики стає доступним практично по всьому світу. Появилась, названа нами «глобалізована музика», то єсть доступна, детериторизована. Також виникла, так звана «світова», «глобальна» музика, яка під впливом і обміном різних культур має специфічний зміст і засоби художнього вираження. Це музика, не несуча характерних локальних рис, яка може бути написана де угодно і на якій угодно мові. Описується за допомогою поняття дифузії.

Тут треба зауважити, що комерціалізація культури руйнує її власні системні правила функціонування, а значить, спотворює культуру, через що також в більшій частині змінюється зміст музики, музика уніфікується під впливом орієнтації на масового споживача.

Музика сьогодні є не тільки засобом конструювання національної ідентичності, скільки засобом її деконструкції завдяки наявності глобалістських тенденцій формального і змістового музичного універсалізму.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бодрийяр Ж. Прозрачность зла / Ж. Бодрийяр. – М. : Добросвет, 2000. – 257 с.
2. Бычков В. В. Эстетика. Краткий курс / В. В. Бычков. – М. : Проект, 2003. – 384 с.
3. Култаева М. Д., Прокопенко І. Ф. та ін. Соціологія глобалізації. Навчальний посібник / За головною редакцією М. Д.Култаєвої. – Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2007. – 266 с.
4. Маньковская Н. Б. Эстетика постмодернизма / Н. Б. Маньковская. – СПб.: Алетейя, 2000. – 347 с.

¹**Коженевські Л.**, д-р. екон. наук, екстраординарний проф., закордонний акад. Національної академії педагогічних наук України

²**Серіков Я.**, канд. техн. наук, доц., почесний член Європейської асоціації наук про безпеку, Польща

¹*Європейська асоціація наук про безпеку, Польща, Президент асоціації, Академія Фізичної культури, м. Краків.*

²*Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ СПРИЙНЯТТЯ БЕЗПЕКИ ЯК КАТЕГОРІЇ ІСНУВАННЯ ЛЮДИНИ В ГЛОБАЛЬНІЙ СИСТЕМІ «ЛЮДИНА – СЕРЕДОВИЩЕ ІСНУВАННЯ»

В 1942 р. Абрахам Г. Маслоу висунув теорію, відповідно до якої існування людини мотивоване потребами, які утворюють ієрархічну структуру за принципом їх пріоритету або інтенсивності. При чому, серед всіх потреб основною, після потреб фізіологічних, є потреба в безпеці.

Фактично, потреба й бажання безпеки є однією з найважливіших проблем, що хвилюють людей і суспільство в глобальному, місцевому й індивідуальному масштабах.

Майже половина (48%) учасників соціологічного дослідження, проведеного в грудні 2003 р. в 51 країні всіх регіонів світу Інститутом Геллапа, песимістично вважає, що наступне покоління буде жити в менш безпечному світі (табл. 1).

Найбільше зростання почуття потенційної небезпеки відчують жителі щодо безпечних до нашого часу, розвинених і стабільних країн Західної Європи, в яких 64% опитаних прогнозує подальше погіршення безпеки. Ці дослідження підтверджують прогноз, що зустрічається в літературі, про те, що майбутнє буде визначати «ринок страху».

Про рівень суб'єктивного почуття безпеки можуть свідчити також дослідження, проведені Інститутом Геллапа в Сполучених Штатах Америки. На підставі цих досліджень отримана інформація свідчить про те, що ще в 1975 р. злочинність сприймалася як найбільш загрозлива проблема. Інші дослідження показують, що 63% опитуваних упевнені в тому, що існує дуже велика небезпека (імовірність) стати жертвою злочину, а 32% – що рівень (імовірність) цієї небезпеки не нижче, ніж у попередні роки. При дослідженнях не враховувалася стать і колір шкіри людини.

Таблиця 1.

Дані соціологічного дослідження з прогнозування перспективи зміни безпеки у світі

Географічний район	Прогнозування зміни відчуття рівня безпеки (%)	
	більше	менш
Західна Азія	48	27
Близький Схід	40	35
Африка	38	32
Європа Середня й Східна	32	30
Північна Америка	24	47
Південна Америка	23	47
Район Тихого океану	21	52
Західна Європа	15	64
Світ у цілому	25	48

Підвищення почуття страху перед злочинністю не завжди виявляється пов'язаним з дійсною загрозою злочинності на даній території. Причому опитувані більше боялися злочинів проти особистості, ніж проти їхнього майна.

Центр дослідження суспільної думки (CBOS, Польща) щорічно вивчає рівень почуття безпеки поляків. При цьому беруть до уваги два аспекти цього явища: думку досліджуваних про загальний стан безпеки в країні й місці

проживання, а також масштаб і рівень сприйняття ними загрози злочинності для себе й своїх близьких.

Почуття безпеки в громадян є ефектом впливу різних факторів. Воно діє на них як об'єктивно існуючі обставини, через досвід минулого й повідомлення засобів масової інформації, які найчастіше представляють події країні й нетипові так, що вони впливають на суспільну свідомість.

Наступний матеріал представляє сприйняття безпеки населенням Польщі, що виявлене на основі соціологічних досліджень.

Динаміка зміни відчуття безпеки в масштабі країни (Польща) характеризується різким зламом у період системної трансформації, що відбулася в 1989 р. (з рівня 74% в 1987 р. – до 26% в 1993 р.). Пізніше відзначається тенденція до його зростання, але з черговим надломом в 1995 р. (19%) і 2001 р. (18%). За період часу після системної трансформації найвище відчуття безпеки спостерігалось в 2011 р. – 75%. Потім був спад до рівня 66% у 2012 р. (табл. 2).

Таблиця 2.

*Сприйняття населенням Польщі як країни, де
живеться безпечно (у %)*

За думкою Пана(і), чи є Польща країною, в якій живеться безпечно?	Рік і місяць досліджень				
	1987.03	1993.11	2001.04	2011.04	2012.04
Так, безпечно	74	26	18	75	66
Ні	22	67	81	22	31
Важко сказати	4	7	1	3	3
Загальна кількість опитуваних, %	100	100	100	100	100

З наведених даних слідує, що за досліджуваний період з 1993 до 2006 р. вирішальна більшість поляків мала відчуття, що Польща не є країною, в якій живеться безпечно. Починаючи з 2007 р. вирішальна більшість поляків мала відчуття, що Польща є країною, в якій живеться безпечно.

Слід зазначити, що думка про загальний стан безпеки в країні формується, насамперед, на основі новин, одержуваних від засобів масової інформації і у значно меншій мірі – на основі власних спостережень і досвіду.

На оцінку рівня безпеки в масштабі країни значний вплив має рівень освіти опитуваних. У той же час не відзначена різниця у відповідях, пов'язана з величиною й характером місця проживання, віком досліджуваних або їхньою суспільно-професійною приналежністю.

Сприйняття безпеки населення Польщі щодо місця проживання

Відчуття безпеки в найближчому оточенні формується інакше, ніж у загальнодержавному (загальнопольському) масштабі. За період, охоплений дослідженнями, значна більшість поляків відчувала, що живе в спокійному й безпечному місцевому оточенні (табл. 3).

Таблиця 3.

Відчуття почуття безпеки поляками у їхньому найближчому місцевому оточенні (у %)

На думку Пана(і), чи є найближче оточення в країною, в якій живеться безпечно?	Рік і місяць досліджень		
	1987.03	1993.11	2012.04
Так, безпечно	80	67	89
Ні	17	30	9
Важко сказати	3	3	1
Загальна кількість опитуваних, %	100	100	*

* Сума не дає результату 100%. Помилка виникає з причини підсумовування округлених часткових даних.

За досліджуваний період часу рівень цього почуття спочатку незначно знизився, 80% в 1987 р. – до 67% в 1993 р. але в 2012 р. він повернувся до рівня 89% в 1912 р. Як до періоду трансформації, так і в цей час рівень відчуття безпеки досить високий і відносно стабільний (табл. 3).

Відчуття безпеки в найближчому оточенні значною мірою залежить від характеру й величини заселеної місцевості. Жителі селищ, загалом відчувають себе безпечно – 91% з них визначає своє місце проживання як безпечне й спокійне. У небагато меншій мірі (81%) декларують відчуття безпеки люди, які населяють найменші міста (до 20 тис. жителів). У містах середніх і великих майже кожний третій житель не відчуває себе безпечно.

Таблиця 4.

Залежність відчуття рівня безпеки населенням Польщі в загальнодержавному й місцевому масштабах (в %)

Лр.	Чи можна місце, в якому Пан(і) живе, назвати безпечним і спокійним?	За думкою Пана(і), чи є Польща країною, в якій живеться безпечно?							
		так				ні			
		у році:							
		2006	2007	2011	2012	2006	2007	2011	2012
1.	так	52	60	81	71	44	35	23	26
2.	ні	15	19	26	22	83	80	71	76

Серед людей, упевнених, що живуть у безпечному й спокійному місці, незначно переважає думка, що не тільки місцевість проживання, але й Польща також є країною безпечною (табл. 4). Зате особи, упевнені в тому, що не живуть у безпечному й спокійному місці також безперечно впевнені, що Польща також не є країною, в якій живеться безпечно.

Такі результати показують, що на формування стереотипу безпечної чи небезпечної країни більш сильний вплив має особистий досвід проживання у місцевому середовищі, а не дані засобів масової інформації.

Отже, почуття безпеки в громадян є ефектом впливу різних факторів. До основних із них відносяться: повідомлення засобів масової інформації; рівень освіти опитуваних; характер й величина заселеної місцевості, на якій проживають респонденти тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Maslow A. Motywacja i osobowość. Warszawa: Instytut Wydawniczy PAX 1990.
2. Серіков, Я. О. Безпека життєдіяльності – сек'юрітологія. Проблеми. Завдання. Шляхи вирішення : монографія / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженєвські. – Харків-Краків : ХНУМГ, 2012. – Т. 1 – 172 с., Т. 2 – 346 с.
3. Korzeniowski, L. F., Serikov Y. A. Europejski wymiar securitologii : monograf / L.F.Korzeniowski, Y. A. Serikov. – Kraków : EAS, 2012. – 244 p.
4. Korzeniowski L. Zarządzaniebezpieczeństwem. Rynek, ryzyko, zagrożenie, ochrona. / Zarządzaniebezpieczeństwem. Kraków: PSB 2000, s. 437-444.

Козирєва Н. В., канд. філос. наук, ст. викладач
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

МІСТО ХАРКІВ: СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ 20–30-х рр. XX ст.

Місто Харків – одне з найбільших економічних та культурних центрів України 20-х і майже до середини 30-х рр. XX ст., як відомо, було столицею України. Визначальними рисами тогочасного духовного життя українського суспільства, зокрема, літературної творчості, стають новаторство, пошук нових форм, позбавлених «міщанських» стереотипів, залучення молоді до надбань національної культури та її продукування.

Складні й неоднозначні процеси, що відбувалися в українській літературі та мистецтві, супроводжувалися численними дискусіями, «боротьбою» часто непримиренних поглядів та ідей. Драматичні події жовтневої революції та громадянської війни стимулювали розвиток неоромантизму чи так званого «революційного романтизму» (В. Блакитний, Г. Михайличенко, В. Сосюра та ін.). Український варіант «революційного романтизму» в літературі мав свої специфічні особливості, поєднуючи ідею соціального визволення з національним і вважаючи «світову революцію» засобом повернення України до світової спільноти як рівноправного партнера.

Атмосфера плюралізму відкрила простір для творчого пошуку молодому поколінню митців. Йдеться про футуризм як новітню на той час тенденцію розвитку європейської літератури. Найяскравішим його представником в Україні був М. Семенко, а принциповими ідеями його футуристичних поглядів було проголошення модерну основним мистецьким напрямком в літературі; заперечення будь-яких авторитетів і канонів;